

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/17/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2522201975
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Bibiána Ťažiarová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:2522201975.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Bibiána Ťažiarová a členiek senátu: JUDr. Zlatica Javorová a JUDr. Gabriela Brišková, v právnej veci žalobcov: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXXX/XX, B., 2. A. B. B., nar. X.X.XXXX, bytom D. C. E. XXXX/XX, F. G., 3. H. B., nar. XX.X.XXXX, bytom A. B. XXXX/XX, H., všetci zastúpení spoločnosťou: Advokátska kancelária JUDr. Boris Benkovič, s. r. o., IČO: 50 705 164, so sídlom Čukaráboň 7098/55, Dunajská Streda, adresa na doručovanie: I. XXXX/X, F. G., proti žalovanému: Družstvo Kopaničiar, IČO: 53 568 583, so sídlom Ľ. Podjavorinskej 1620/8, Nové Mesto nad Váhom, o nahradenie prejavu vôle, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní žalobcov proti uzneseniu Okresného súdu Piešťany č. k. 25C/80/2022-17 zo dňa 1. decembra 2022, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie m e n í tak, že nariaďuje neodkladné opatrenie: žalovaný j e p o v i n n ý dočasne sa zdržať nakladania s nehnuteľnosťami: pozemkami zapísanými na LV č. XXXX, katastrálne územie A. J. K., obec A. J. K., L. H.: parcela registra „C“ č. 450/15 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 74 m², parcela registra „C“ č. 500/164 orná pôda o výmere 5192 m² v spoluvlastníckom podiele 1, najmä aby tieto nepreviedol a nezaťažil právami tretích osôb, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd prvej inštancie návrh žalobcov na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol (uložiť žalovanému povinnosť zdržať sa nakladania so spoluvlastníckym podielom o veľkosti 1/4 k celku k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území A. J. K., obec A. J. K., L. H., vedených na LV č. XXXX v časti parcely registra „C“, evidovaných na katastrálnej mape ako pozemok parcelné číslo 450/15, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 74 m² a pozemok parcelné číslo 500/164, druh pozemku: orná pôda, o výmere 5192 m², až do právoplatného skončenia konania vo veci samej, alternatívne uložiť žalovanému povinnosť zdržať sa prevodu spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/4 k celku k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území A. J. K., obec A. J. K., L. H., vedených na LV č. XXXX v časti parcely registra „C“, evidovaných na katastrálnej mape ako pozemok parcelné číslo 450/15, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 74 m² a pozemok parcelné číslo 500/164, druh pozemku: orná pôda, o výmere 5192 m² a zároveň uložiť povinnosť žalovanému zdržať sa zaťaženia spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/4 k celku k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území A. J. K., obec A. J. K., L. H., vedených na LV č. XXXX v časti parcely registra „C“, evidovaných na katastrálnej mape ako pozemok parcelné číslo 450/15, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 74 m² a pozemok parcelné číslo 500/164, druh pozemku: orná pôda, o výmere 5192 m² právami tretích osôb, až do právoplatného skončenia konania vo veci samej).

Rozhodnutie okresný súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 132 ods. 1 až 3, § 324 ods. 1 a 3, § 325 ods. 1 a ods. 2 písm. c) a d), § 326 ods. 1 a 2, § 327, § 328 ods. 1, § 329 ods. 1 až 3, § 331 ods. 1, § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

Súd prvej inštancie vecne uzavrel, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je potrebné zamietnuť. Pokiaľ ide o existenciu právneho vzťahu medzi sporovými stranami, tú mal za osvedčenú skutočnosťou, že žalobcovia 1. až 3. a žalovaný sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, vo vzťahu ku ktorým sa žalobcovia v konaní vo veci samej domáhajú nahradenia prejavu vôle žalovaného ako predávajúceho pri uzatvorení kúpnej zmluvy, v dôsledku porušenia zákonného predkupného práva žalobcov ako podielových spoluvlastníkov predmetných nehnuteľností, s poukazom na § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia neosvedčili potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami, nijakým spôsobom nepreukázali a ani netvrdili existenciu konkrétnych skutkových okolností, ktoré by osvedčovali existenciu úmyslu žalovaného previesť nehnuteľnosti na inú osobu alebo ich prípadne zaťažiť právami tretích osôb. Iba subjektívny predpoklad žalobcov, že by k tomu mohlo dôjsť bez tvrdenia ďalších relevantných skutočností, ktoré by uvedený záver žalobcov aspoň osvedčovali, nemôže byť podkladom pre nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia, ktorým by bolo obmedzené vlastnícke právo žalovaného. V danom prípade nebola splnená základná podmienka pre nariadenie neodkladného opatrenia, teda bezodkladná potreba úpravy pomerov medzi stranami, keďže zo žiadnych významných skutočností nevyplýva, že by žalovaný mal úmysel akýmkoľvek spôsobom nakladať s jeho spoluvlastníckym podielom. Pri inštitúte neodkladného opatrenia žalobcovia nie sú povinní úplne preukázať tvrdené skutočnosti, to však neznamená, že súd môže vydať neodkladné opatrenie len na základe návrhu bez osvedčenia aspoň základných skutočností, ktoré by umožňovali prijať záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana. V predmetnom konaní však zo strany žalobcov súd prvej inštancie nemal ani v najmenšom osvedčené, že by existoval akýkoľvek úmysel žalovaného previesť svoj spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam na inú osobu, prípadne dané nehnuteľnosti zaťažiť právami tretích osôb. Vo veci samej je vedené riadne konanie a teda, ak by v priebehu konania nastali skutočnosti odôvodňujúce dôvodnú obavu, že žalovaný nakladá alebo má v úmysle nakladať s jeho spoluvlastníckym podielom, môžu žalobcovia podať opätovný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.

O trovách konania o nariadenie neodkladného opatrenia okresný súd nerozhodoval, nakoľko uvedené rozhodnutie nie je rozhodnutím vo veci samej, ktorým sa končí konanie.

Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie žalobcovia, ktorým navrhli vyhovieť návrhu v celom rozsahu s poukazom na § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku. Nesúhlasili s právnym názorom okresného súdu, že neosvedčili potrebu bezodkladne upraviť pomery medzi stranami, nijakým spôsobom nepreukázali a ani netvrdili existenciu konkrétnych skutkových okolností, ktoré by osvedčovali existenciu úmyslu žalovaného previesť nehnuteľnosti na inú osobu alebo ich prípadne zaťažiť právami tretích osôb. Naliehavosť neodkladnej úpravy pomerov vyplýva zo skutočnosti, že nakladaním so spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovaného môže byť oslabené ich právne postavenie, ako aj uplatnenie nárokov z predkupného práva, ktoré sú predmetom samotnej žaloby. V tomto prípade už došlo k porušeniu práv žalobcov, t. j. k porušeniu ich predkupného práva, hrozí pod ťarchou prebiehajúceho konania zhoršenie ich právneho postavenia tým, že žalovaný sa bude usilovať zbaviť nadobudnutého spoluvlastníckeho podielu resp. ho zaťažiť, čím by nepochybne došlo k podstatnému zhoršeniu postavenia žalobcov (poukaz na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18Co/44/2015 a Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/278/2014). Odôvodnenú obavu vyvodzujú žalobcovia zo skutočnosti, že pri prevode spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti z pôvodného spoluvlastníka na žalovaného, žalovaný mohol a mal vedieť o tom, že predmetná nehnuteľnosť je tzv. „rodinným majetkom“ (t. j. majetkom vlastneným po viaceré generácie jednou rodinou, čo vyplýva z príbuzenského vzťahu spoluvlastníkov a čo muselo byť žalovanému pri kúpe spoluvlastníckeho podielu zrejmé) a nadobudnutím spoluvlastníckeho podielu porušuje predkupné právo ostatných spoluvlastníkov – bratov pôvodného spoluvlastníka. Žalovaný mohol pri určitej miere obozretnosti usúdiť, že sa jedná o prevod spoluvlastníckeho podielu v rozpore so zákonnými ustanoveniami, týkajúcimi sa zákonného predkupného práva. Navrhované obmedzenie v podobe nariadenia neodkladného opatrenia je z pohľadu žalobcov jediná možnosť ako zabezpečiť účel a cieľ súdneho konania, t. j. poskytnúť ochranu právam žalobcov a ich vymožiteľnosť a vykonateľnosť, pričom iný spôsob ako neodkladné opatrenie, nie je v tomto prípade účinný, nakoľko v prípade nevydania neodkladného opatrenia a zákazu nakladať s nehnuteľnosťami, môže žalovaný do konečného rozhodnutia súdu vo veci samej previesť vlastnícke

právo na tretiu osobu resp. spoluvlastnícky podiel zaťažiť, a tým ohroziť práva žalobcov. Nariadenie neodkladného opatrenia sa žalobcom javí ako potrebné aj z hľadiska zásady hospodárnosti konania, nakoľko prípadným prevodom vlastníckeho práva žalovaného k jeho spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnosti by sa súdny spor vo veci samej predlžoval v dôsledku zmeny okruhu strán sporu. Nariadenie neodkladného opatrenia nebude mať negatívny dopad na sféru žalovaného za predpokladu, že tento nemá úmysel scudziť alebo zaťažiť spoluvlastnícky podiel. Navrhli aj alternatívne rozhodnutie, ktoré by neobmedzovalo žalovaného v užívaní spoluvlastníckeho podielu, avšak bránilo by mu v jeho prevode resp. zaťažení. Majú za to, že boli splnené všetky podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia minimálne v jeho alternatívne navrhnutej podobe. S argumentáciou okresného súdu, že v priebehu konania môžu žalobcovia podať opätovný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, počas konania, nesúhlasia, nakoľko v tom čase už budú možnosti obrany žalobcov minimálne a budú znamenať nehospodárnosť a zvýšené náklady pre účastníkov konania.

Žalovaný odvolanie nepodal, k odvolaniu žalobcov sa nevyjadril.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinný od 1.7.2016 – ďalej len CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/ CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolatelia použili zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP v spojení s § 367 ods. 2), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné preto postupom podľa § 388 CSP napadnuté uznesenie zmenil.

Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na obsah preskúmaného uznesenia i jednotlivé argumenty žalobcami predstreté nimi v odvolacom konaní, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol správne, ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

Žalobcovia sa žalobou vo veci samej domáhajú voči žalovanému nahradenia prejavu vôle (uzavrieť kúpnu zmluvu so žalobcami o prevode vlastníckeho práva).

Právne posudzovanie veci je činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy, na základe čoho dospieva k záveru, či právo prizná alebo neprizná. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval).

Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 325 ods. 2 CSP neodkladným opatrením možno strane uložiť najmä, aby a) poskytla aspoň časť pracovnej odmeny, ak ide o trvanie pracovného pomeru a navrhovateľ zo závažných dôvodov nepracuje, b) zložila peňažnú sumu alebo vec do úschovy na súde, c) nenakladala s určitými vecami alebo právami, d) niečo vykonala, niečoho sa zdržala alebo niečo znášala, e) nevstupovala dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba, vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivá z násillia, f) nevstupovala alebo iba obmedzene vstupovala do domu alebo bytu, na pracovisko alebo iné miesto, kde býva, zdržiava sa alebo ktoré pravidelne navštevuje osoba, ktorej telesnú integritu alebo duševnú integritu svojím

konaním ohrozuje, g) písomne, telefonicky, elektronickou komunikáciou alebo inými prostriedkami úplne alebo čiastočne nekontaktovala osobu, ktorej telesná integrita alebo duševná integrita môže byť takým konaním ohrozená, h) sa na určenú vzdialenosť nepribližovala alebo iba obmedzene približovala k osobe, ktorej telesná integrita alebo duševná integrita môže byť jej konaním ohrozená.

Podľa § 326 ods. 1 CSP v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha, ods. 2 k návrhu musí navrhovateľ pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 328 ods. 1 CSP ak súd nepostupoval podľa § 327, nariadi neodkladné opatrenie, ak sú splnené podmienky podľa § 325 ods. 1, inak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietne.

Podľa § 329 ods. 1 CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania. Ak rozhoduje odvolací súd o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí neodkladného opatrenia, umožní sa protistrane vyjadriť k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ods. 2 pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie, ods. 3 ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

Neodkladným opatrením sa sleduje procesná ochrana porušeného alebo ohrozeného práva do doby využitia procesných mechanizmov, slúžiacich na realizáciu práva na súdnu ochranu, bez ďalšieho porušovania alebo ohrozovania práva, o ochranu ktorého žalujúca strana žiada. Neodkladné opatrenie má preto slúžiť k dočasnému zabezpečeniu ochrany ohrozených práv, ak naliehavosť situácie vyžadovala okamžitý zásah súdu. Nepriznáva sa ním žiaden nárok a pri jeho nariaďovaní prevláda záujem na rýchlosti rozhodnutia nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení.

Predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej dočasnej úpravy pomerov, by bolo právo strany ohrozené. Súd môže nariadiť neodkladné opatrenie v dvoch prípadoch, a to ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo je daná obava, že exekúcia bude ohrozená. Ďalším zákonným predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia je osvedčenie aspoň základných skutočností potrebných pre záver o dôvodnosti a trvaní nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana. Z charakteru neodkladného opatrenia pritom vyplýva, že pred jeho nariadením súd nevykonáva plnohodnotné dokazovanie a nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie rozhodnutia vo veci samej, pričom pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Dokazovanie v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia má povahu osvedčovania. Navrhovateľ neodkladného opatrenia osvedčuje (hodnoverne) dôvodnosť a trvanie chráneného nároku (nároku vo veci samej), ako i potrebu neodkladnej úpravy pomerov.

Procesné zabezpečenie má vždy nevyhnutne vzťah ku konkrétnemu hmotnoprávnemu nároku, bez ohľadu na druh neodkladného opatrenia, keďže zjavne nedôvodnému alebo neexistujúcemu nároku nemožno poskytnúť ani ochranu prostredníctvom neodkladného opatrenia. Jeho podstatou je totiž obmedzenie určitých práv a ukladanie subjektívnych povinností rozhodnutím súdu, a to vo vzťahu k slobodným a autonómnym právnym subjektom (porov. Števček M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarčinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1106 s.). Hoci posúdenie úspešnosti osvedčenia podlieha špecifickým kritériám typickým pre inštitút neodkladného opatrenia, bez osvedčenia dôvodnosti chráneného nároku neprichádza nariadenie neodkladného opatrenia do úvahy. Pri osvedčovaní dôvodnosti a trvania chráneného nároku,

teda nároku vo veci samej, je žalobca povinný dosiahnuť tzv. hodnoverné osvedčenie (keďže zjavne nedôvodnému nároku nemožno poskytnúť predbežnú procesnú ochranu). Osvedčené skutočnosti majú preto spĺňať atribút vysokej pravdepodobnosti a súd z nich pri rozhodovaní vychádza. Dosiahnutie náležitej miery pravdepodobnosti rozhodujúcich skutočností z hľadiska hmotného a procesného práva legitimizuje vyhovujúci výrok a teda nariadenie navrhovaného neodkladného opatrenia (porov. Števček M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1106 s.).

Pred nariadením neodkladného opatrenia posudzuje súd v celkovom kontexte požadovanej procesnej ochrany, či je osvedčená existencia právneho vzťahu medzi sporovými stranami, navrhovateľom tvrdené a osvedčené skutočnosti odôvodňujú potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu z ohrozenia exekúcie (princíp opodstatnenosti), uložením požadovanej povinnosti alebo obmedzenia objektívne možno dosiahnuť ochranu, ktorej sa navrhovateľ domáha (princíp efektívnosti), navrhovaným neodkladným opatrením, pokiaľ má mať podľa okolností prípadu dočasný charakter, nebude vytvorený nenávratný stav, právne účinky neodkladného opatrenia neobmedzia povinnú osobu neprimeraným spôsobom a nad nevyhnutný rozsah (princíp proporcionality), sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2016, 1092 s.).

Navrhovateľ neodkladného opatrenia musí opísaním rozhodujúcich skutočností presvedčiť súd o potrebe nariadiť neodkladné opatrenie v záujme dosiahnutia ochranného účelu, ktorý je pre tento inštitút charakteristický. Rozhodujúce skutočnosti musí navrhovateľ náležitým spôsobom osvedčiť. Potreba úpravy pomerov musí byť bezodkladná, čo zahŕňa aj prvok naliehavosti a nevyhnutnosti. Reálne vyhodnotenie potreby bezodkladne upraviť pomery je otázkou voľnej úvahy súdu.

Dokazovanie v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia má povahu osvedčovania, pričom osvedčené skutočnosti majú spĺňať atribút vysokej pravdepodobnosti (na základe čoho súd z nich pri rozhodovaní vychádza). Žalobca osvedčuje (hodnoverne) dôvodnosť a trvanie chráneného nároku (nároku vo veci samej), ako i potrebu neodkladnej úpravy pomerov.

Požiadavku na neodkladnú úpravu pomerov odôvodňujú žalobcovia tým, že majú vážnu obavu, že žalovaný by mohol previesť pod farchou následkov súdneho konania vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnostiach v prospech tretej osoby.

V zmysle citovaného ustanovenia § 325 ods. 1 CSP predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia ešte pred rozhodnutím vo veci samej je bezodkladná potreba dočasnej úpravy pomerov strán alebo obava, že exekúcia bude ohrozená. Potreba dočasnej úpravy pomerov alebo obava z ohrozenia exekúcie musí byť v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia osvedčená, t. j. musí sa javiť ako pravdepodobná; nárok samotný teda nemusí byť preukázaný. Nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu potreby bezodkladnej úpravy pomerov je prípustné a opodstatnené vtedy, ak sa tvrdí alebo osvedčí právny vzťah medzi stranami sporu, ak tieto vzťahy vyžadujú bezodkladnú úpravu, a ak sa právny vzťah medzi stranami sporu nevytvorí nenávratný stav a ak sa neprimeraným spôsobom nezasahuje do právnych vzťahov medzi stranami sporu. Zároveň platí, že v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia je výlučne vecou strany, ktorá navrhuje neodkladné opatrenie, urobiť príslušné tvrdenia a tieto podložiť dostatočnými dôkazmi, z ktorých súd vyvodí záver o prípustnosti, resp. neprípustnosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V štádiu, kedy súd rozhoduje o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, nie je totiž časový priestor na vykonávanie rozsiahleho dokazovania (§ 328 ods. 2 CSP). Súd musí mať pri rozhodovaní o nariadení neodkladného opatrenia na zreteli, že neodkladné opatrenie je opatrením výnimočnej povahy, a preto by malo povinnú stranu obmedzovať v prípade jeho nariadenia len v nevyhnutnej miere, pretože iný postup by mohol znamenať prekročenie ústavnosti postupu súdu v konaní o neodkladnom opatrení.

Je potrebné zdôrazniť, že osobitnej povahy inštitútu neodkladného opatrenia zodpovedá zjednodušený a zrýchlený procesný postup súdu pri rozhodovaní o návrhu na jeho nariadenie. Riadne dokazovanie súd v zmysle § 185 a nasl. CSP nevykonáva a o návrhu je povinný rozhodnúť v zákonnej lehote do 30 dní od jeho doručenia. V danom prípade predpokladom pre nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia bolo, aby navrhovateľ osvedčil splnenie dvoch základných podmienok, a to jednak potrebu bezodkladnej úpravy pomerov sporových strán (§ 325 ods. 1 CSP) a zároveň osvedčil dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana (§ 326 ods. 1 CSP).

Z obsahu spisu vyplýva, že na okresnom súde sa vedie konanie pod sp. zn. 25C/80/2022 (o nahradenie prejavu vôle), keď žalobu podali žalobcovia dňa 16.11.2022 (zároveň s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia). V danej veci bolo osvedčené, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v k. ú. A. J. K., špecifikovaných v odseku 1 tohto odôvodnenia, ktorej spoluvlastnícky podiel vo veľkosti 1 žalovaný nadobudol na základe kúpnej zmluvy od (predchádzajúceho) podielového spoluvlastníka F. B.. Žalobcovia sa žalobou vo veci samej domáhajú nahradenia prejavu vôle žalovaného v kúpnej zmluve z dôvodu, že došlo k porušeniu ich zákonného predkupného práva v zmysle § 140 Občianskeho zákonníka, keď im ako podielovým spoluvlastníkom nebol predmetný spoluvlastnícky podiel (na nehnuteľnostiach) ponúknutý na odkúpenie.

Podľa názoru odvolacieho súdu je daný prvý predpoklad neodkladného opatrenia a to, že žalobcovia osvedčili existenciu právneho vzťahu medzi stranami, keď žalovaný nadobudol podiel na predmetnej nehnuteľnosti, pričom žalobcovia ako podieloví vlastníci predmetnej nehnuteľnosti sa vo veci samej domáhajú nahradenia prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu, keďže ako spoluvlastníci predmetnej nehnuteľnosti namietali, že bolo porušené ich predkupné právo. Na rozdiel od súdu prvej inštancie bol odvolací súd toho názoru, že žalobcovia preukázali aj existenciu hroziacej ujmy na ich práve, o ktorom sa má rozhodovať a z toho vyplývajúcu nutnosť dočasnej úpravy pomerov strán sporu. Hoci žalovaný nevykonal žiadny konkrétny úkon, ktorým by sa snažil nakladať s nehnuteľnosťou alebo, že by mal v úmysle akýmkoľvek spôsobom nehnuteľnosť scudziť alebo zaťažiť, v danej veci s poukazom na možnú reálnu hrozbu ohrozenia budúceho výkonu rozhodnutia, odvolací súd považoval návrh na nariadenie neodkladného opatrenia za dôvodný. Odvolací súd v tejto súvislosti uvádza, že úmysel ako bezprostredný vnútorný vzťah osoby k určitému právnomu následku, je osvedčiteľný iba vo výnimočných prípadoch a s nepomernými ťažkosťami, pričom ak by v danom prípade bolo potrebné čakať na takéto (právne) úkony žalovaného, neodkladné opatrenie by už nebolo možné ani nariadiť, čím by takáto forma právnej ochrany strany sporu (navrhovateľov neodkladného opatrenia) bola neefektívna, oneskorená a iluzórna. Účelom inštitútu neodkladného opatrenia pritom nie je poskytovať neefektívnu ochranu práv, ale naopak poskytnúť ochranu včasnú a efektívnu. Pre nariadenie neodkladného opatrenia po začatí súdneho sporu postačuje aj potreba zachovať skutkový a právny stav, aký existoval ku dňu začatia konania, aby sa spor vyriešil medzi totožnými stranami sporu, ako v čase začatia konania a v rozpore so zásadou hospodárnosti konania sa spor nepredlžoval v dôsledku zmeny okruhu strán sporu (prípadným reťazením prevodov). Zákaz dispozície s nehnuteľnosťou má v tomto význame aj už deklarovaný preventívny účinok.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že žalobcovia v súvislosti s obavou o takéto nakladanie s nehnuteľnosťou žalovaným, mali možnosť dať zapísať do katastra nehnuteľností poznámku podľa § 38 zákona č. 162/1995 Z. z. o existencii predmetného sporu. Avšak napriek tomu, že by tak urobili, poznámka o vedení súdneho sporu zapísaná v katastri nehnuteľností iba informuje o vedení súdneho sporu a samotný zápis poznámky nikoho neobmedzuje. Okresný úrad nerozhoduje o tom, či bude niekto obmedzený v nakladaní s nehnuteľnosťou, a preto okresný úrad nemôže nikoho poznámkou ani obmedziť. Obmedziť v dispozícii s vecou môže iba súd, a preto nariadenie neodkladného opatrenia súdom je aj v prípade existencie zapísanej poznámky o vedení súdneho sporu dôvodné. Obavu žalobcov, že v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu žalovaným na tretie osoby by uplatnenie ich nároku z predkupného práva, ktorý je predmetom sporu vo veci samej bolo znemožnené, resp. značne sťažené, je potrebné pokladať za právne relevantnú a opodstatnenú, pretože aj napriek tomu, že zákonné predkupné právo by v takom prípade žalobcom síce zostalo zachované, jeho obsah by však už bol ovplyvňovaný podmienkami, za ktorých by žalovaný previedol spoluvlastnícke podiely na tretiu osobu, pričom pri prevode na blízku osobu by nadobúdateľ nemusel predkupné právo žalobcov

vôbec rešpektovať. V konaní vo veci samej (o nahradenie prejavu vôle) by tak prípadný prevod spoluvlastníckeho podielu zo strany žalovaného na tretiu osobu zmaril samotný účel konania (vo veci samej). Odvolací súd mal tak osvedčenú nalievavosť potreby úpravy pomerov strán sporu. Z týchto dôvodov odvolací súd považoval za potrebné dočasne fixovať existujúci právny stav k nehnuteľnosti žalobcov pre dané sporové konanie ako i dočasne znemožniť žalovanému nakladať s nehnuteľnosťou (v rozsahu v zmysle výroku).

Neodkladným opatrením podľa ustanovenia § 325 ods. 2 písm. c) CSP (nenakladanie s určitými vecami alebo právami) sa obmedzujú dispozičné oprávnenia vo vzťahu k určitej veci alebo právu, prípadne viacerým veciam alebo právam. Právo nakladať s predmetom vlastníctva (ius disponendi) je jedným zo základných subjektívnych oprávnení vlastníka. Jeho obsahom je disponovanie vecami alebo právami prostredníctvom právnych úkonov, predovšetkým dvojstranných (napr. zmluva o nájme, zmluva o výpožičke, záložná zmluva, predaj, zriadenie vecného bremena a pod.) alebo jednostranných (napr. závet), ako aj faktických úkonov. Oprávnenie nakladať s vecami alebo právami predstavuje základ pre realizáciu ich ekonomických hodnôt. Nariadením neodkladného opatrenia obmedzujúceho dispozičné oprávnenie dochádza nevyhnutne k zásahu do základných práv povinnej osoby, najmä do základného práva vlastníť majetok podľa článku 20 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov), ako i základného práva na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Z daného hľadiska musí byť preto zásah do právnej sféry povinnej osoby legitímny a v súlade s princípom proporcionality. Neodkladné opatrenie nesmie nikoho obmedzovať nad rozsah, ktorý je nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného účelu. Je preto vhodné vyhýbať sa všeobecnej formulácii neodkladného opatrenia, ktorou by súd bez ďalšieho zakázal povinnej osobe nakladať s vecou alebo právom a uprednostniť konkretizované vymedzenie povinností a obmedzení ad hoc (porov. Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarčinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C.H. Beck, 2016, s. 1097). Príliš všeobecne formulovaný zákaz nakladať s vecami alebo právami vedie k neprimeranému obmedzovaniu povinnej osoby. Ak sa vo výroku uvedie nenakladanie s vecou bez toho, aby sa uviedlo v súlade s návrhom na vydanie takého súdneho rozhodnutia, ktoré čiastkové oprávnenie žalovaný ako vlastníak nemôže vykonať (previesť vec, založiť a pod.), dochádza k zásahu, ktorý je neprimeraný (porov. komentár Nové Aspi).

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd konštatuje, že presné formulovanie povinnosti, ktorá sa má plniť, je na súde samotnom. Odvolací súd poukazuje v tejto súvislosti na rozsudok NS SR zo dňa 28.09.2010 sp. zn. 5Cdo 254/2009, v ktorom najvyšší súd uviedol, že „požiadavka ustanovenia § 79 ods. 1 vety druhej OSP, aby zo žaloby vyplývalo, čoho sa žalobca domáha, neznamená, že by žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na znenie výroku jeho rozsudku. Ak žalobca označil v žalobe presne, určite a zrozumiteľne povinnosť, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti, súd nepostupuje v rozpore so zákonom, ak použitím iných slov vyjadri vo výroku svojho rozhodnutia rovnaké práva a povinnosti, ktorých sa žalobca domáhal. Iba súd rozhoduje o tom, ako bude formulovaný výrok jeho rozhodnutia, prípadným návrhom žalobcu na znenie výroku rozhodnutia pritom nie je viazaný. Pri formulácii výroku súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal“. Z uvedeného je zrejmé, že nie je vylúčené, aby súd sám preformuloval navrhovaný výrok neodkladného opatrenia, keďže takýto postup by v danom prípade neznamenal porušenie zásady ne ultra petitem, ktorá zakazuje súdu prisúdiť viac, alebo niečo iné, než žalobca žiadal (§ 216 CSP), ale jednoducho vyjadruje inými slovami to isté, čo v skutočnosti žalobcovia žiadali, keď v danom prípade žalobcovia svoju požiadavku sformulovali aj všeobecne (zdržať sa nakladania so spoluvlastníckym podielom o veľkosti 1 k celku.....) a zároveň ju aj špecifikovali (zdržať sa prevodu a zaťaženia právami tretích osôb spoluvlastníckeho podielu spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/4 k celku...). Príčom podľa odvolacieho súdu sa nejedná ani o alternatívu tak ako to (mylne) žalobcovia uviedli v žalobe (alternatívnym petitom žalobca prejavuje vôľu prijať namiesto žiadanej plnenia aj plnenie iné. Uplatní sa tam, kde podľa hmotného práva má právo voľby plnenia žalovaný /§ 561 OZ, § 327 ObZ/. Ak žalovaný vykoná voľbu, už ju nemôže meniť a výrok rozsudku sa z alternatívneho mení na jednoduchý. V prípade, ak si žalovaný nezvolí alternatívu, súd vo výroku uloží obe alternatívne plnenia. Voľbu môže žalovaný uskutočniť až do núteného výkonu rozhodnutia).

Pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia voči žalovanému odvolací súd zohľadnil aj princíp proporcionality a možné následky zásahov do práv strán sporu jeho nariadením. Odvolací súd záverom dodáva, že v právnych vzťahoch medzi stranami sporu nedôjde nariadením neodkladného opatrenia k vytvoreniu nenávratného stavu a ani sa neprimeraným spôsobom do právnych vzťahov strán sporu nezasiahne, nakoľko žalovanému naďalej zostávajú oprávnenia (možnosti) vlastníka nehnuteľností - vec držať, užívať a požívať z nej plody a úžitky, dočasne je obmedzené len jeho právo s vecou nakladať (vo výroku špecifikovaným spôsobom) do skončenia konania vo veci samej. Za daných okolností prípadu mu nariadenie neodkladného opatrenia nemôže spôsobiť takú neprimeranú ujmu, aká v opačnom prípade môže byť spôsobená žalobcom, a ak nie je úmyslom žalovaného spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam scudzíť (previesť ho v rozpore s ust. § 140 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. iným spôsobom s ním nakladať), zásah do jeho vlastníckeho práva uložením zákazu nakladania nebude mať na neho žiaden negatívny dopad. Ak by naopak bolo jeho úmyslom spoluvlastnícky podiel scudzíť, prípadne zaťažiť, je daná bezprostredná hrozba ujmy na právach žalobcov, a teda dôvod na nariadenie neodkladného opatrenia. Žalovaný nebude neprimerane obmedzený na svojich právach a neodkladné opatrenie môže splniť svoj účel sledujúci zabezpečenie dočasnej ochrany práv žalobcov, ktorých sa domáhajú vo veci samej, pri súčasnom osvedčení tohto nároku žalobcov, resp. osvedčení, že existuje aspoň minimálna pravdepodobnosť jeho existencie.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného potom odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie s použitím § 388 CSP zmenil tak, že nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému dočasne sa zdržať nakladania s nehnuteľnosťami: pozemkami zapísanými na LV č. XXXX, katastrálne územie A. J. K., obec A. J. K., L. H.: parcela registra „C“ č. 450/15 zastavaná plocha a nádvorie o výmere 74 m², parcela registra „C“ č. 500/164 orná pôda o výmere 5192 m² v spoluvlastníckom podiele 1, najmä aby tieto nepreviedol a nezaťažil právami tretích osôb, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, pričom požadované znenie výroku žalobcami bolo preformulované z dôvodu jeho určitosti a zrozumiteľnosti.

V súlade s ustanovením § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania o nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré nie je neodkladným opatrením vo veci samej (§ 123 a § 128 ods. 1 CSP), rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa bude konanie končiť (§ 262 ods. 1 CSP), o trovách konania vzniknutých v súvislosti s týmto neodkladným opatrením (tak prvoinštančných, ako aj odvolacích) sa preto bude rozhodovať v konečnom rozhodnutí, a to v rozhodnutí podľa § 334 alebo § 336 ods. 3 CSP, prípadne v konečnom rozhodnutí v konaní vo veci samej.

Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).